

Mgr Krzysztof Samoliński

Edukacja na kierunku ratownictwo medyczne i perspektywy kariery zawodowej w opinii ratowników medycznych pracujących w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego w Polsce

Abstrakt

Zawód ratownik medyczny w odniesieniu do innych zawodów medycznych, takich jak pielęgniarka czy lekarz, jest w Polsce bardzo młodym zawodem. Został opisany w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym z dnia 8 września 2006 roku. Do dnia 1 marca 2013 roku tytuł ratownika medycznego można było uzyskać w dwojaki sposób:

- kończąc dwuletnią szkołę policealną lub studium; lub
- kończąc trzyletnie studia na wyższej uczelni.

Wymiar godzinowy na kierunku ratownictwo medyczne znacznie różnił się od siebie na poszczególnych rodzajach uczelni co doprowadziło do zróżnicowania poziomu wiedzy i umiejętności praktycznych pomiędzy ratownikami medycznymi.

Cel pracy

Celem pracy jest ocena przygotowania ratowników medycznych kształconych w różnych systemach edukacji do wykonywania zawodu w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego oraz oceny perspektyw ich kariery zawodowej.

Materiał

Badanie przeprowadzono w trzech etapach.

Etap I: badanie jakościowe - wywiady indywidualne z 6 osobami zarządzającymi placówkami, które zatrudniają ratowników medycznych.

Etap II: badanie jakościowe - wywiady indywidualne z 5 ratownikami medycznymi.

Etap III: badanie ilościowe - badanie ankietarskie w grupie 472 ratowników medycznych pracujących w systemie państwowego ratownictwa medycznego, w skład której weszło 36% absolwentów wyższych uczelni o profilu medycznym, 10% absolwentów wyższych uczelni o profilu niemedyceznym i 55% absolwentów szkół policealnych i dwuletnich studium.

Metody badań

Do przeprowadzenia poszczególnych etapów badania przygotowano 3 osobne kwestionariusze. Informacje uzyskane podczas wywiadów indywidualnych w etapach I i II wykorzystano do stworzenia ankiety, użytej w trzecim etapie badania. Uzyskane wyniki

poddano analizie statystycznej wykorzystując 2000 symulacji Monte Carlo do obliczenia p-wartości. W celu zobrazowania występujących zależności w tablicach kontyngencji użyto analizy mapy korespondencji z pakietu ca środowiska R. Wszystkie obliczenia wykonano w Excelu oraz pakiecie R

Wyniki

Podczas wywiadów indywidualnych respondenci zwrócili uwagę na duże zróżnicowanie w poziomie posiadanej wiedzy oraz umiejętności ratowników medycznych kształconych w różnych systemach, tj. szkół policealnych i dwuletnich studium a trzyletnich studiów. Zaproponowali wprowadzenie ogólnopolskiego ujednoliconego egzaminu dyplomowego. Zasugerowali wprowadzenie stażu podyplomowego oraz zmiany dotyczące miejsc odbywania praktyk studenckich. Wśród propozycji występują: zespoły ratownictwa medycznego, jednostki Państwowej Straży Pożarnej, Szpitalne Oddziały Ratunkowe, Izby Przyjęć, oddziały intensywnej terapii, intensywnego nadzoru, kardiologiczne, neurochirurgiczne, centrum operacyjne lotniczego pogotowia ratunkowego, stacje dializ, jednostki systemu ratowniczo - poszukiwawczego, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowym, dyspozytornie pogotowia ratunkowego, centra zarządzania kryzysowego, centra urazowe, oddziały OIOM, chirurgii naczyniowej, ortopedii, bloki operacyjne, oddziały położnictwa. Respondenci obstają za koniecznością rozszerzenia kompetencji ratowników medycznych o możliwość: wykonania intubacji z wykorzystaniem leków zwiotczających, stwierdzenia zgonu, wykonania kardiowersji i elektrostymulacji, założenia wkłucia centralnego, podawania leków takich jak kłopidogrel, norepinefryna, heparyna, fentanyl, teofilina, betaloc, paracetamol, pyralgina, atrovent.

Analiza statystyczna udzielonych odpowiedzi wykazała istotne różnice w przygotowaniu do wykonywania zawodu pomiędzy ratownikami medycznymi kształconymi w różnych systemach edukacji.

Ankietowani absolwenci szkół policealnych oraz dwuletnich studium częściej niż pozostali respondenci pozytywnie oceniali jakość i przydatność materiałów pomocniczych do zajęć teoretycznych ($p=0,03$) oraz jakość wykładów ($p=0,007$). Uważają, że nabyta w toku nauczania wiedza teoretyczna przygotowała ich do wykonywania zawodu ratownika medycznego w stopniu zadowalającym ($p=0,01$), natomiast grupą, która najczęściej odpowiadała negatywnie na to pytanie są ankietowani absolwenci wyższych uczelni niemedycznych (35,6%).

W zależności od opiniowanego przedmiotu od 30% do 85% ankietowanych uznało, że wymiar godzinowy z przedmiotów kierunkowych, tj.: Kwalifikowana Pierwsza Pomoc, techniki zabiegów medycznych, zaawansowane czynności ratunkowe - ALS, medyczne czynności ratunkowe w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym, medycyna katastrof, choroby

wewnętrzne - badania fizykalne, choroby wewnętrzne - stany nagłe w internie, choroby wewnętrzne - stany nagłe w kardiologii, chirurgia, należy zwiększyć.

Ankietowani absolwenci szkół policealnych oraz dwuletnich studium częściej niż pozostali respondenci uznawali, że liczba godzin z zajęć praktycznych jest odpowiednia ($p=0,0001$), natomiast absolwenci wyższych uczelni niemedycznych i medycznych częściej uznawali, że liczba tych godzin jest niewystarczająca ($p=0,03$). Opinie dotyczące jakości ww. zajęć są podzielone. W przypadku respondentów kończących wyższe uczelnie niemedyczne i medyczne, zbliżone do siebie pod względem liczebności grupy respondentów oceniają te zajęcia dobrze lub dostatecznie, natomiast w przypadku ankietowanych absolwentów szkół policealnych i dwuletnich studium większość oceniła ich jakość jako dobrą ($p=2e-06$). Respondenci z tej samej grupy częściej niż pozostali oceniali przygotowanie prowadzących zajęcia praktyczne jako dobre ($p=0,002$), tak jak jakość i przydatność materiałów pomocniczych ($p=0,0001$). Natomiast przez dużą grupę absolwentów wyższych uczelni niemedycznych ww. materiały pomocnicze oraz prowadzący zostali ocenieni bardzo dobrze ($p=0,02$). Ankietowani absolwenci szkół policealnych oraz dwuletnich studium częściej niż pozostali respondenci pozytywnie oceniali jakość skryptów ($p=0,046$). Ilość pozytywnych i negatywnych opinii dotyczących skryptów była do siebie zbliżona wśród ankietowanych absolwentów wyższych uczelni. Istotną różnicę zaobserwowano w przypadku oceny praktyk w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym ($p=0,005$) oraz zajęć praktycznych odbywanych w ciągu roku akademickiego ($p=0,003$). Ankietowani absolwenci szkół policealnych oraz dwuletnich studium częściej niż pozostali respondenci oceniali je pozytywnie.

Mniej niż połowa wszystkich respondentów pozytywnie oceniła natomiast praktyki wakacyjne. Do najczęstszych przyczyn niezadowolenia z ww. praktyk wskazywano: się brak zainteresowania studentami ze strony personelu, niewystarczający kontakt z pacjentami, przydzielanie studentów do zadań niezwiązanych z kierunkiem studiów oraz niewystarczająca możliwości czynnego udziału w czynnościach ratowniczych.

Ankietowani absolwenci szkół policealnych oraz dwuletnich studium częściej niż pozostali respondenci uznawali, że nabyte podczas edukacji na kierunku ratownictwo medyczne umiejętności praktyczne przygotowały ich do wykonywania zawodu w stopniu zadowalającym ($p=0,001$). Co więcej częściej niż pozostali respondenci pozytywnie oceniali kierunek ratownictwo medyczne pod kątem przygotowania do wykonywania zawodu ratownika medycznego ($p=0,04848$).

Analiza udzielonych odpowiedzi nie wykazała istotnych różnic pomiędzy odpowiedziami udzielonymi przez ratowników medycznych kształconych przed wejściem w życie ustawy o

Państwowym Ratownictwie Medycznym a kształconymi po jej wejściu w życie. Oznacza to, że pomimo określenia kompetencji ratowników medycznych, system edukacji nie został zmodyfikowany.

Wyniki przeprowadzonego badania wskazują na brak zależności pomiędzy rodzajem ukończonej uczelni a wysokością wynagrodzenia wśród ratowników medycznych. Zależność występuje jednak pomiędzy wysokością wynagrodzenia a całkowitym stażem pracy oraz stażem w obecnym miejscu pracy na stanowisku ratownika medycznego. Największą grupę stanowią ratownicy medyczni, których miesięczne wynagrodzenie zamyka się w przedziale 2001 - 3000 zł netto.

Wnioski

Brak ujednoczonego systemu edukacji na kierunku ratownictwo medyczne doprowadził do powstania istotnych różnic pomiędzy dwuletnim systemem nauczania a trzyletnim systemem akademickim. Absolwenci szkół policealnych oraz dwuletnich studium wydają się być lepiej przygotowani do wykonywania zawodu ratownika medycznego pod względem umiejętności praktycznych. Wyniki badania nakreślają jednocześnie problem wysokości wynagrodzeń ratowników medycznych. Pomimo wieloletniego stażu pracy są one niskie.